

IN MEMORIAM

dr. sc. Nevenka Gruden, dr. med., znanstvena savjetnica
(16. travnja 1929., Maribor – 7. travnja 2021., Zagreb)

U proljeće 2021. preminula je Nevenka Gruden, doktorica medicine, specijalistica školske medicine i znanstvena savjetnica. Bila je istaknuta znanstvenica, jedna od doajenica Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada u Zagrebu, u kojemu je bila zaposlena gotovo cijeli svoj radni vijek, od 1961. do umirovljenja 1990. godine.

Prva četiri razreda osnovne škole pohađala je u rodnom Mariboru, potom u Ljubljani i Nišu, od 1935. do 1939. godine. Tada dolazi u Zagreb, gdje nastavlja školovanje, i u njemu ostaje živjeti s obitelji do kraja života, uz povremene boravke u inozemstvu. Maturirala je 1947. godine na zagrebačkoj I. gimnaziji i iste se godine upisala na Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na kojem je 1954. diplomirala. Nakon jednogodišnjega pripravničkog liječničkog staža odlazi u Ujedinjeno Kraljevstvo, gdje je 1955./1956. volontirala u Dječjoj klinici Medicinskoga fakulteta u Leedsu. Od 1956. do 1960. bila je na specijalizaciji iz školske medicine te je 1960. u Zagrebu položila državni specijalistički ispit. Tijekom 1960./1961. radila je u zagrebačkom Medicinskom centru Trnje. Godine 1961. zaposlila se u Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada, u Laboratoriju za fiziologiju mineralnog metabolizma kao znanstvena asistentica (1961. – 1968.), gdje je nastavila raditi kao znanstvena suradnica (1968. – 1973.), viša znanstvena suradnica (1973. – 1977.) i znanstvena savjetnica (1977. – 1990.).

Na zagrebačkom Medicinskom fakultetu stekla je 1965. godine doktorat znanosti, a 1972. habilitirala je u području fiziologije.

Stručno i znanstveno usavršavala se tijekom boravka u Odjelu za biokemiju Medicinskoga fakulteta Sveučilišta Pennsylvania u Philadelphiji u SAD-u (1965./1966.), pohađanjem Međunarodne ljetne škole za zaštitu od zračenja u Cavtatu (1970.) i za studijskih putovanja u inozemstvo: u Centru za zračenje Sveučilišta Justen-Liebig Instituta za biofiziku u Giessenu u Njemačkoj (1972.) i u Odjelu za patofiziologiju Medicinskoga fakulteta Sveučilišta Semmelweis u Budimpešti u Mađarskoj (1975.).

U razdoblju 1968. – 1976. obnašala je dužnost zamjenice voditeljice Laboratorija, a od 1983. do 1985. bila je koordinatorka Sektora eksperimentalne biomedicine Instituta. Niz godina bila je djelatna u brojnim stručnim, znanstvenim i upravnim tijelima ustanove zaposlenja, Sveučilišta u Zagrebu i gradske četvrti u kojoj je smješten Institut. Sudjelovala je u organizaciji dvaju međunarodnih stručno-znanstvenih skupova, radiotoksikologa (1968.) i toksikologa (1969.), a 1986. održala je predavanje na poziv Američkoga kemijskog društva u Anaheimu u Kaliforniji u SAD-u. Sudjelovala je kao predavačica na stručno-znanstvenom seminaru iz medicine rada (1967.) i na poslijediplomskim studijima Sveučilišta u Zagrebu (od 1967. do 1975.) u kolegijima iz područja kliničke biokemije, biologije (eksperimentalne biologije i mineralnog metabolizma) te anatomije i fiziologije lokomotornoga sustava i bila je mentorica kvalifikacijskih radova. Bila je aktivna članica u više stručnih društava, Hrvatskome liječničkom zboru (od 1958.), Jugoslavenskom društvu za radiološku zaštitu i Jugoslavenskom društvu za fiziologiju (od 1963.) te Jugoslavenskom društvu za biofiziku (od 1972.). Odlikovana je Ordenom rada sa zlatnim vijencem (1982.).

Nevenka Gruden bila je međunarodno priznata znanstvenica u područjima fiziologije mineralnog metabolizma te radiotoksikologije i toksikologije metala. Bavila se istraživanjima metabolizma i međudjelovanja kalcija, stroncija, olova i kadmija te mangana, željeza i cinka na eksperimentalnome modelu laboratorijskih štakora. U procjeni prijenosa iona kroz stijenku tankoga crijeva rabila je jedinstvenu *in vitro* metodu „izvrnute crijevne vreće“. Rezultate svojih istraživanja objavila je u prestižnim međunarodnim znanstvenim časopisima i u *Arhivu za higijenu rada i toksikologiju* te prikazala na brojnim znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu (https://www.borut.com/nevenka_gruden/index.htm). Profesionalne djelatnosti obavljala je kompetentno, principijelno i marljivo, a jednako odgovoran pristup i precizan rad zahtijevala je i od svojih neposrednih suradnika. Kao osoba bila je složeno, slojevito i produhovljeno ljudsko biće velike životne mudrosti, intelektualne širine i izražena osobnog stava. Njezine visoke kriterije nije bilo lako slijediti, no vrijeme je pokazalo koliko je svojim radom i djelovanjem uspjela podučiti i nadahnuti mlađe suradnike. Citiranost radova i nakon više od tri desetljeća od objavljivanja dokazuje da su rezultati njezinih istraživanja izvor spoznaja i naraštajima 21. stoljeća.

Neka joj je vječan spomen i slava.

Martina Piasek